

Андрій В. Панков (Краматорська міська рада, Україна)
**ОСОБЛИВОСТІ ВЕДЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ ПАРАДИГМИ
ВІДКРИТИХ ІННОВАЦІЙ**

У статті розглянуто основні форми ведення інноваційної діяльності в умовах впровадження парадигми відкритих інновацій. Досліджено шлях інноваційної ідеї від виникнення до впровадження у практичну діяльність. Визначено основні напрями реалізації інноваційної ідеї залежно від фінансових можливостей підприємства й типу ведення інноваційної діяльності.

Ключові слова: парадигма відкритих інновацій, стартап, спін-офф, краудсорсинг, аутсорсинг інновацій.

Рис. 1. Літ. 13.

Андрей В. Панков (Краматорский городской совет, Украина)
**ОСОБЕННОСТИ ВЕДЕНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ
ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ
ПАРАДИГМЫ ОТКРЫТЫХ ИННОВАЦИЙ**

В статье рассмотрены основные формы ведения инновационной деятельности в условиях внедрения парадигмы открытых инноваций. Исследован путь инновационной идеи от возникновения до внедрения в практическую деятельность. Определены основные направления реализации инновационной идеи в зависимости от финансовых возможностей предприятия и типа ведения инновационной деятельности.

Ключевые слова: парадигма открытых инноваций, стартап, спин-офф, краудсорсинг, аутсорсинг инноваций.

Andriy V. Pankov (Kramatorsk City Council, Ukraine)
**PECULIARITIES OF INNOVATIVE ACTIVITIES UNDER THE
INTRODUCTION OF THE OPEN INNOVATIONS PARADIGM**

The article considers the major forms of innovative activities under the conditions of the open innovations paradigm introduction. The way of an innovative idea from its genesis to practical implementation is explored. Key directions in the innovative idea realization are determined depending on the financial capacity of an enterprise and the type of innovative activity.

Keywords: the open innovations paradigm; start-up; spin-off; crowdsourcing; outsourcing of innovations.

Постановка проблеми. У зв'язку з масовим поширенням мережевих технологій кардинально змінюються принципи відносин між суб'єктами господарювання завдяки виникненню нових можливостей розвитку, зниженню транзакційних видатків і нівелюванню впливу відстаней та часу на ведення бізнесу. Особливо ці зміни впливають на процес обміну технологіями й знаннями. Традиційні форми трансферту знань стають неефективними та маловживаними. Висока швидкість обміну інформацією викликає зміни й у сфері інноваційної діяльності. Виникають нові механізми ведення інноваційної діяльності: стартапи, краудсорсинг, спін-компанії, аутсорсинг інновацій. Інноваційна діяльність у розвинутих країнах все більше базується на парадигмі відкритих інновацій. Основною відмінністю такої парадигми є розширення процесу створення інновацій за межі підприємства, включення до нього додаткових учасників.

Аналіз останніх публікацій. Г. Чезбро стверджував, що відкриті інновації базуються на ідеях, які підприємство залучає із зовнішнього середовища [10]. Очевидним є той факт, що для ведення відкритої інноваційної діяльності необхідно створити принципово нову інфраструктуру. Деякі дослідники [3; 5; 9] включають до її складу механізми венчурного капіталу та інноваційного менеджменту підприємства, проте такий підхід є лише пристосуванням механізмів старого типу до нових умов ведення підприємництва. Існують нові форми ведення інноваційної діяльності: стартапи [1; 11], спін-оффи [6; 8], краудсорсинг [2; 4; 11], які спрямовують економічний та соціальний потенціал суспільства на створення інноваційної ідеї.

Мета дослідження. Визначити взаємозв'язок між сучасними механізмами створення й впровадження інновацій, дослідити шлях інноваційної ідеї від народження до впровадження у підприємницьку діяльність суб'єктів господарювання.

Основні результати дослідження. У результаті трансформації економіки та суспільства видозмінюються також етапи розвитку інноваційної ідеї від лінійної, замкненої у межах підприємства («інноваційна ідея» – «інновація» – «інноваційний продукт») до більш розгалуженої, де втілення інноваційної ідеї в кінцевий продукт може проводитися паралельно на кількох підприємствах, а побічні продукти інноваційної діяльності (спін-оффи) можуть реалізовуватися окремо від основного напрямку діяльності підприємства [7].

Серед сучасних форм ведення інноваційної діяльності слід виділити такі:

- стартап – недавно створена компанія (можливо, ще не зареєстрована офіційно, але має наміри стати офіційною), яка будує свій бізнес на основі інновацій або інноваційних технологій, не вийшла на ринок або лише почала на нього виходити;

- спін-компанія – компанія, що створюється материнською компанією для впровадження «побічних продуктів» інноваційного процесу. Спін-оффи зберігають зв'язок з материнською компанією, спін-аути стають абсолютно незалежними компаніями;

- краудсорсинг – процес передачі певних сегментів інноваційної діяльності невизначеному колу осіб (crowd) з метою залучення до інноваційного процесу людей поза сферою науки та бізнесу.

Необхідно розглянути можливі варіанти втілення інноваційної ідеї залежно від масштабу інноваційної діяльності, фінансових можливостей інноваційного підприємства щодо її доопрацювання, розвитку, впровадження (рис. 1).

Таким чином, можна виділити такі варіанти розвитку інноваційної діяльності на підприємстві:

1. Інноваційна ідея втілюється в інноваційному продукті всередині одного підприємства. Інноваційний процес проходить закрито без участі сторонніх організацій. Такий підхід базується на парадигмі закритих інновацій. Його недоліком є те, що для ведення інноваційної діяльності підприємству необхідна велика кількість фінансових ресурсів для забезпечення утримання додаткового штату працівників, ведення наукових розробок і досліджень:

- а) своєрідним переходом до парадигми відкритих інновацій є принцип ведення інноваційної діяльності, коли частина роботи зі створення інновацій

передається сторонній організації на умовах аутсорсингу. У разі використання такої схеми підприємство може зекономити значну кількість фінансових ресурсів та їх залишок направити на просування готового інноваційного продукту;

б) у сучасній економіці виникає можливість реалізовувати побічні продукти інноваційної діяльності на інноваційному ринку або розвивати їх у самостійні спін-компанії. Такий підхід дозволяє розвивати найбільш перспективні результати інноваційної діяльності, що не відповідають цілям підприємства в окремих проектах.

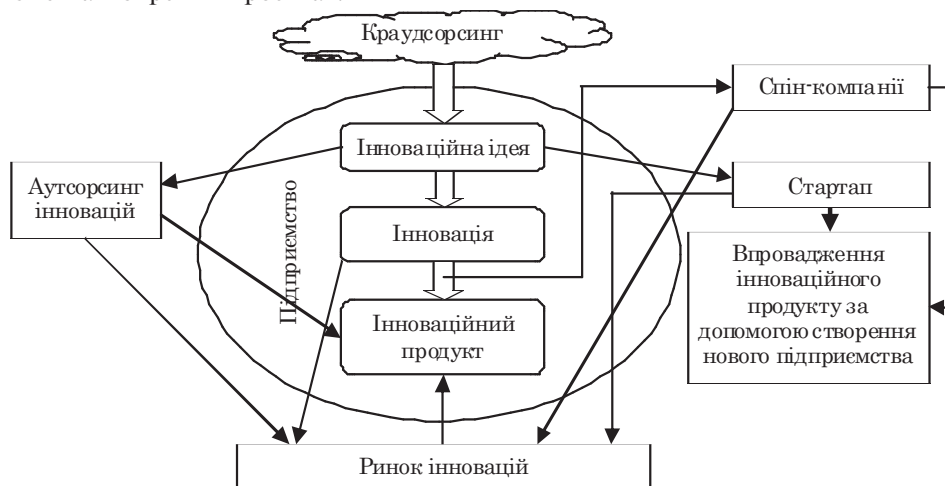

Рис. 1. Інноваційна діяльність на сучасному підприємстві, авторська розробка

2. Коли підприємство має достатньо фінансових можливостей для проведення частини інноваційних досліджень власними силами, то використовується модель ведення інноваційної діяльності на основі краудсорсингових технологій. Підприємство отримує інформацію про необхідність інноваційного розвитку від споживачів. На основі аналізу формуються основні напрями вдосконалення товару або послуги. Наступним кроком є використання краудсорсингу для генерації так званих споживацьких інновацій – інновацій, спрямованих від споживача. Інноваційні ідеї, отримані зовні, розвиваються всередині підприємства залежно від обраного варіанта (див. пункт 1). Отримані в результаті краудсорсингу інноваційні ідеї можуть також бути реалізовані на ринку інновацій або за допомогою спін-оффів.

3. Коли підприємство не має власних резервів для ведення інноваційної діяльності, то воно може отримувати інновації зовні за допомогою ринку інновацій. Ринок інновацій пропонує як повністю готові інновації (стартапи, спін-оффи), так і інноваційні ідеї, що потребують додаткового дослідження. Інноваційний ринок є найпростішим механізмом отримання виробничих інновацій. Слід відзначити, що ефективна діяльність інноваційного ринку потребує належної інвестиційно-інноваційної інфраструктури, що включає не лише науково-дослідницькі установи, а й організації, діяльність яких спрямована на активізацію ринкових відносин у сфері інновацій. Насамперед, це ін-

новаційні банки, патентні та ліцензійні бюро, банк експертів тощо. Необхідною умовою існування інноваційного ринку є досконале законодавство у сфері інновацій.

Окремо слід розглянути інноваційну діяльність, що базується на розвитку стартапів і спін-оффів відносно нових, особливо для української економіки, форм розвитку інновацій. Стартап найчастіше володіє обмеженим набором ресурсів, а тому потребує фінансової підтримки зовні. Найчастіше згадується класифікація стадій розвитку стартапів, згідно з якою стартап проходить у своєму розвитку 5 стадій: посівну стадію (seed stage), стадію запуску (startup stage), стадію зростання (growth stage), стадію розширення (expansion stage) і стадію «виходу» (exit stage) [12]. Надзвичайно важливо, щоб на стадії запуску на стартап звернув увагу інвестор або так званий бізнес-ангелів. Бізнес-ангел – це приватний інвестор, що вкладає фінансові ресурси в інноваційні проекти на етапі створення або запуску підприємства в обмін на повернення вкладів та отримання частки у капіталі (звичайно не контрольний, а блокуючий пакет). Бізнес-ангели відрізняються від венчурних капіталістів тим, що оперують власними, а не запозиченими коштами. Пошук таких інвесторів стає для стартаперів однією із найважливіших складових бізнес-процесу. У країнах з розвинутою інноваційною інфраструктурою існують об'єднання бізнес-ангелів, діяльність яких спрямована на спрощення пошуку контактів і взаємодії між стартапами й бізнес-ангелами. В Україні таким механізмом може стати ринок інновацій. Стартап фактично генерує інноваційну ідею, що може бути товаром на ринку інновацій, та бере на себе зобов'язання її втілити, тоді як бізнес-ангели фінансують даний проект.

Природа виникнення стартапів полягає у тому, що з розвитком інформаційних технологій збільшилася вага чинника часу в інноваційній діяльності. Підприємство власними силами не може охопити весь спектр інноваційних розробок, а тому вимушене займатися лише найбільш пріоритетними проектами. За таких умов стартапи допомагають віднайти нові, нестандартні шляхи розвитку бізнесу.

Схожим варіантом економії часу є спін-оффи. На відміну від стартапів спін-оффи виникають, коли підприємство хоче втілити власні перспективні розробки, що виникли у ході ведення інноваційної діяльності, проте не стосуються основної сфери діяльності підприємства. Важливим є використання спін-оффів для підприємств, що ведуть широку інноваційну діяльність, і для організацій, які займаються суто науковою діяльністю. Використання механізму спін-оффів може бути поштовхом для розвитку українських наукових інститутів. Створення ринку інновацій на національному та регіональному рівнях із мінімально необхідною інфраструктурою має допомогти втілювати вітчизняні наукові розробки у практичні сфери діяльності.

Українські реалії не дозволяють повною мірою використовувати світовий досвід впровадження сучасних механізмів ведення інноваційної діяльності. Причинами цього є:

- відсутність або недостатній розвиток інноваційної інфраструктури;
- низький рівень підключення населення до мережі Інтернет і відсутність досвіду використання Інтернет-технологій у бізнес-діяльності;

- застарілість підходів власників більшості українських промислових підприємств до ведення бізнесу – найбільш важливим ресурсом залишається фізичний капітал, а не людський;

- відсутність державної підтримки інноваційно активних підприємств.

Інноваційний розвиток українських підприємств базується більшою мірою на традиційних підходах до ведення інноваційної діяльності, які не є ефективними в умовах бурхливого розвитку інфокомунікаційних технологій. Для підвищення привабливості сучасних форм ведення інноваційної діяльності пропонуємо:

1) створення єдиного ринку інновацій для просування інноваційних ідей і концепцій;

2) закріплення за стартапами статусу венчурних компаній;

3) перенесення частини бізнес-процесів та інноваційних процесів у середовище Інтернет;

4) забезпечення гнучкості державної регіональної політики шляхом формування G2B-платформ і використання зворотного зв'язку з підприємствами.

Впровадження нових форм інноваційної діяльності залежить насамперед від ринкової інфраструктури та бажання інвесторів вкладати гроші у ризикові проекти. Без розвитку фондових, інноваційних ринків уявити інноваційну діяльність у сучасному світі практично неможливо. Для того, щоб Україна крокувала дорогою розвинутих держав, необхідно забезпечити відповідність змісту та форми інноваційної діяльності, – спонтанності виникнення інноваційних ідей і формалізації процесу їх впровадження.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Зрушення, що відбулись за рахунок інформатизації та глобалізації суспільства, зумовили вибуховий розвиток сфери інновацій, що знайшло відображення у появі великої кількості нових форм ведення інноваційної діяльності. На даний момент більшість українських підприємств виявилися невідповідними до таких змін. Інноваційна діяльність в Україні в більшій мірі ґрунтується на старих формах взаємодії. Фактично відсутні механізми впровадження інновацій, що виникли у непромисловій сфері. Нереалізованим залишається значна частка інтелектуального потенціалу, «прихованого» у суспільстві. Використання наведених у дослідженні механізмів має стати стимулом для розвитку інноваційної діяльності всередині країни та створити умови для використання наукового потенціалу на практичному рівні.

1. *Аноприенко А.Я.* Университетская составляющая в формировании информационного общества в Украине и мире // Міжнародний науковий конгрес з розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та розбудови інформаційного суспільства в Україні (м. Київ, 17–18 листопада 2011 р.): Тези доповідей. – К., 2011. – С. 10–11.

2. *Ворожейкін О.О.* Краудсорсингова платформа як елемент системи інноваційного розвитку субрегіону // Економічні інновації. – 2012. – Вип. 51. – С. 73–79.

3. *Денисов Д.* Модель открытых инноваций // Бизнес-журнал. – 2011. – №6 // www.cfin.ru.

4. *Лапишова О.А.* Краудсорсинг бизнес-процессов – одна из стратегий современной концепции маркетинга // Проблемы экономики и менеджмента. – 2012. – №4. – С. 53–56.

5. *Никонова Я.И.* Роль венчурного капитала при переходе к парадигме открытых инноваций // Инновации. – 2010. – №7. – С. 47–50.

6. *Поболь А.И.* Исследовательское спин-офф предпринимательство и его государственное стимулирование // Экономический бюллетень Науч. исслед. экон. ин-та М-ва экономики Респ. Беларусь. – 2008. – №1. – С. 127–145.
7. *Порхун Е.Ю.* Возможность применения моделей «спин-офф» и «спин-аут» при организации инновационных компаний // Креативная экономика. – 2011. – №5. – С. 103–108.
8. *Степаненко Д.М.* Методы реализации государственной инновационной политики в зарубежной практике // Вестник ДГТУ. – 2005. – №2. – Т. 5. – С. 24–31.
9. *Трифилова А.А.* Открытые инновации – парадигма современного инновационного менеджмента // Инновации. – 2008. – №1 – С. – С. 73–77.
10. *Чесбро Г.* Открытые инновации. Создание прибыльных технологий / Пер. с англ. В.Н. Егорова. – М.: Поколение, 2007. – 333 с.
11. *Эрмель М.Н.* К вопросу о финансировании бизнес-стартапов в Америке // Московское научное обозрение. – 2011. – №11. – С. 33–39.
12. *Howe, J.* (2006). The rise of crowdsourcing. *Wired Magazine*, 14(6): 1–4.
13. *Van Osnabrugge, M., Robinson, R.J.* (2000). *Angel Investing: Matching Startup Funds with Startup Companies – The Guide for Entrepreneurs and Individual Investors.* Jossey-Bass. 448 p.

Стаття надійшла до редакції 25.04.2013.

КНИЖКОВИЙ СВІТ

СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА ТА ЮРИДИЧНА ОСВІТА
ПРЕСТИЖНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ

Україна, 01011, м. Київ, вул. Панаса Мирного, 26
E-mail: book@nam.kiev.ua
тел./факс 288-94-98, 280-80-56

Транснаціональні корпорації: Навчальний посібник. – К.: Національна академія управління, 2008. – 240 с.
Ціна без доставки – 25 грн.

Автори: **О.В. Зав'ялова, В.Є. Сахаров.**

У навчальному посібнику викладено теоретичні основи виникнення, становлення та розвитку транснаціональних корпорацій, механізм їхнього функціонування та вплив на світову економіку. Розглянуто систему національного і міжнародного регулювання ТНК.

Посібник містить також ситуаційні вправи, що дозволяє закріпити теоретичні знання шляхом виконання практичних завдань та обговорення ситуаційних вправ.

Призначений для студентів та викладачів вузів. Посібник стане корисним всім, хто цікавиться проблемами транснаціоналізації світової економіки.